

MARIA PODGÓRSKA

ur. 1944; Goraj

Miejsce i czas wydarzeń	Goraj, II wojna światowa
Słowa kluczowe	II wojna światowa, Żydzi, ukrywanie Żydów, historia Żydówki Gieni Moszkówny, Goraj

Historia Żydówki przechowywanej za piecem

W czasie wojny czymś normalnym było to, że ludzie pomagali sobie nawzajem. Zaprzyjaźniona była z nami Żydówka imieniem Genia, z domu Moszkówna. Brała od mamy mleko. Była wówczas taką panienką podrastająca, to było dziewczę około siedemnasto-osiemnastoletnie. Rodzinę miała w Goraju, ale oni też gdzie się ukrywali. Wszystkich nie szło ukrywać razem, nie było takiej kryjówki na kilka osób.

W czasie wojny mama przechowywała ją za piecem. Piec był duży, można było na nim spać i nie było widać jej zza niego. W dzień funkcjonowała razem z nami, ale w sytuacji zagrożenia tam się chowała. Kiedy rozpoczęła się nagonka, mama była z dziećmi [w domu]. Niemcy łapankę robili na Żydów [i weszli do nas]. Mój braciszek starszy miał wtedy może z półtora roku i coś tam po swojemu, po dziecięcemu paplał, że pani na piecu [siedzi]. Mama opowiadała, że oprócz tego, że bała się, żeby ją nie odnaleźli, to jeszcze skóra jej cierpła, myślała że zginie z dziećmi. Bała się o swoje życie i życie Żydówki. Złapała mojego braciszka na ręce, bo jeszcze próbował jak gdyby pokazywać [na piec]. Dziecko myślało pewnie, że się w chowanego bawią. Na szczęście Niemcy nie zorientowali się i Żydówka była uratowana.

Później, bodajże po trzech latach, czytałam w listach, że była w obozie niemieckim pod rządem amerykańskim. Następnie znalazła się w Kanadzie i stamtąd pisała listy, które były bardzo wdzięczne. Stokrotnie dziękowała, że ją uchowaliśmy, a to był naturalny, ludzki odruch. Pisała również, że jej siostra zginęła. Esterka miała na imię i tak bardzo ubolewała nad nią, że nie doczekała wolności. Ja może przed piętnastoma laty próbowałam do niej napisać, ale nikt się nie odezwał. Wiem, że miała dwóch synów, co wynikało z korespondencji. Myślę, że mogą jeszcze [żyć], że będą młodszy albo w tym wieku co ja.

Data i miejsce nagrania	2011-08-26, Lublin
Rozmawiał/a	Piotr Lasota
Transkrypcja	Justyna Maciejewska
Redakcja	Piotr Lasota, Justyna Maciejewska
Prawa	Copyright © Ośrodek "Brama Grodzka - Teatr NN"